

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

**SOSYOLOJİ VE KÜLTÜREL
ARAŞTIRMALAR ALANI
DEDE KORKUT OKUMALARI
KURS PROGRAMI**

Ankara, 2020

İÇİNDEKİLER

PROGRAMIN ADI	1
PROGRAMIN DAYANAĞI.....	1
PROGRAMA GİRİŞ KOŞULLARI.....	1
EĞİTİMCİLERİN NİTELİĞİ	1
PROGRAMIN AMAÇLARI	2
PROGRAMIN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR	2
PROGRAMIN KREDİSİ.....	4
PROGRAM SÜRESİ VE İÇERİĞİ.....	4
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ ESASLAR	7
PROGRAMIN UYGULANMASINDA KULLANILACAK ÖĞRETİM ARAÇ-GEREÇLERİ	7
BELGELENDİRME	7

PROGRAMIN ADI

Dede Korkut Okumaları Kurs Programı

PROGRAMIN DAYANAĞI

1. 24.06.1973 tarihli ve 14574 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu,
2. 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 1),
3. 11.04.2018 tarihli ve 30388 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği,
4. Talim ve Terbiye Kurulunun 20.04.2016 tarihli ve 19 sayılı kararı ile kabul edilen, Yaygın Eğitim Kurumları Çerçeve Kurs Programı,
5. Talim ve Terbiye Kurulunun 19.01.2018 tarihli ve 38 sayılı kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Türk Kültür ve Medeniyet Tarihi Dersi Öğretim Programı,
6. Talim ve Terbiye Kurulunun 19.01.2018 tarihli ve 39 sayılı kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı,
7. Talim ve Terbiye Kurulunun 15.05.2018 tarihli ve 77 sayılı kararı ile kabul edilen Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Dersi (1-8. Seviyeler) Öğretim Programı,
8. Talim ve Terbiye Kurulunun 27.06.2018 tarihli ve 92 sayılı kararı ile kabul edilen Ortaöğretim Hazırlık Sınıfı Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı,
9. Talim ve Terbiye Kurulunun 19.01.2018 tarihli ve 44 sayılı kararı ile kabul edilen İlkokul (1-4.Sınıflar), Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu (5-8.Sınıflar) Türkçe Dersi Öğretim Programı.

PROGRAMA GİRİŞ KOŞULLARI

1. Okuryazar olmak,
2. 13 yaşını tamamlamış olmak.

EĞİTİMCİLERİN NİTELİĞİ

Kurs programının uygulanmasında eğitimciler aşağıdaki öncelik sırasına göre görevlendirilirler;

1. Talim ve Terbiye Kurulunun 20.02.2014 tarihli ve 9 sayılı kararı ile kabul edilen "Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelgeye" göre; Türk

- Dili ve Edebiyatı, Türkçe, Tarih, Sosyal Bilgiler, Sosyoloji, İmam Hatip Liseleri Meslek Dersleri veya Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alanı öğretmeni olarak atanalar,
2. Öğretmen bulunamaması hâlinde bu alanlara öğretmen olarak atanacak nitelikte olanlar,
  3. Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe, Tarih, Sosyal Bilgiler, Sosyoloji, İmam Hatip Liseleri Meslek Dersleri veya Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alanlarına kaynak teşkil eden yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyesi, öğretim görevlileri,
  4. Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe, Tarih, Sosyal Bilgiler, Sosyoloji, İmam Hatip Liseleri Meslek Dersleri veya Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alanlarına kaynak teşkil eden yükseköğretim programları / fakülte mezunları,
- Öğretmen/eğitimci olarak görev almalıdır.

PROGRAMIN AMAÇLARI

Dede Korkut Okumaları Kurs Programı'nı tamamlayan bireyin;

1. Dede Korkut Hikâyeleri'nin yazıldığı kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ortam hakkında bilgi sahibi olması,
2. Eserin müellifi Dede Korkut (Korkut Ata) hakkında bilgi sahibi olması,
3. Dede Korkut'un (Korkut Ata)Türk-İslam Edebiyatı içindeki yerini, değerini ve önemini kavraması,
4. Eserden hareketle Müslüman Türklerin aile hayatı ve sosyal yaşamları hakkında bilgi sahibi olması,
5. Türk-İslam devletlerinin siyasi ve sosyal yapılarını kavraması,
6. Dede Korkut Hikâyeleri'nde işlenen ve Dede Korkut karakteri üzerinden anlatılan meseleyi, dini, ahlaki, edebî ve kültürel açılardan kavraması ve yorumlar geliştirmesi,
7. Dede Korkut Hikâyeleri'nde yer alan ahlaki tavsiyelerin önemi ve değerini kavraması,
8. Dede Korkut Hikâyeleri adlı eserin muhtevası hakkında genel hatlarıyla bilgi sahibi olması,
9. Dede Korkut Hikâyeleri adlı eserin Türk-İslam kültürü içerisinde dini, ahlaki ve edebî açılardan kurucu metinler arasında olduğunu örneklerle açıklayabilmesi,

amaçlanmaktadır.

PROGRAMIN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Dede Korkut Hikâyeleri Okumaları Kurs Programı aşağıda belirtilen hususlar çerçevesinde uygulanır:

1. Dede Korkut Hikâyeleri, Türk-İslam kültürü çerçevesinde, insana her iki dünyada saadete ermek için takip edilecek yolu göstermek amacıyla kaleme alınmış edebî, ahlaki açıdan öncü eserlerden birisidir. O, sadece bir hikâye kitabı değil, aynı zamanda

bir nasihat ve şiir kitabıdır. İfade edilen tüm alanların hepsini yakından ilgilendiren, ferdi, toplumu, âlemleri ve tüm bunların yaratıcısı olan Allah'ı tanımakla elde edilen bilgiler doğrultusunda ferde ve topluma ilahî bir nizam önermek için oldukça edebi bir üslupla kaleme alınmış mümtaz bir eserdir. Bu açıdan bakıldığında insan hayatını başlı başına kuşatmayı başaran bir eser olarak karşımıza çıkar. Bu program, Dede Korkut adlı eseri tüm yönleriyle tanımak ve yaşatmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu nedenle program, Dede Korkut'un yazıldığı ortamın özelliklerini ve sonraki dönemlere etkilerini anlatmayı hedeflemektedir.

2. Eserin anlatıcısı Dede Korkut, birbirine çok güçlü bağlarla bağlanmış olan fert ve toplum hayatının en uygun şekilde tanzim edilmesinde gerekli olan bilgi, erdem ve tecrübelerin nelerden meydana geldiğini, dahası bunların nasıl elde edileceğini ve nasıl pratik sahaya aktarılacağını oldukça başarılı bir şekilde anlatmaktadır. Onun başarısını edebiyat, kültür, ahlak ve din alanlarında takdir etmek oldukça önemlidir. Bu açıdan program, Dede Korkut adlı eseri baştan sona okumanın ötesinde onu, edebî, kültürel, ahlaki ve dinî yönleriyle idrak edip, yorumlayarak okumayı hedeflemektedir.
3. Sonradan eklenmiş bölümleri dâhil edildiğinde toplamda seksen sekiz başlıktan oluşan eserin başında, ona başlı başına İslami bir özellik veren tevhit, naat ve dört halifeye övgü yer almaktadır. Bu açıdan programda, eserin daha iyi anlaşılabilmesine dönük, yeri geldikçe temel İslami bilgilere de yer verilmesi önemli görülmektedir.
4. Son yıllarda üç yeni hikâyenin bulunmasıyla birlikte on beş hikâyeden oluşan eserde, insanın bilgi ve akli ölçüsünde değer kazandığı, dilin meziyet ve zararları ile birlikte günümüz insanı için de oldukça önemli olan ahlaki değerler anlatılır. Bu değerler, Dede Korkut'un dilinden ve on beş hikâyenin kahramanları ile yan kahramanları ekseninde işlenir. Dede Korkut, ahlaki ve kültürel değerleri ve erdemleri, doğruyu, adaleti temsil eden hikâyeye kahramanları, hikmetli sözleri ve nasihatleriyle bilgeliği temsil eder.
5. Eserde geçen on kahraman ve yan kahramanların karakteristik özelliklerinin, tüm yönleriyle işlenmesi ve anlatılması önem arz etmektedir.
6. Programın uygulanmasında programa katılanların, her bir ders öncesinde verilen hikâyeleri okumaları ve onlar hakkında yorumlar hazırlamaları istenecektir. Uygulamalar mümkünse yuvarlak masalarda ve grup çalışmaları ile uygun ortamlarda gerçekleştirilecektir.
7. Kurs Programı, Millî Eğitim Bakanlığında görevli uzman, alan öğretmenleri ve alan uzmanları ile iş birliği içinde hazırlanmıştır.
8. Program, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı eğitim kurumlarında veya diğer kurumlarca açılan eğitim ve öğretime elverişli ortamlarda uygulanabilir.
9. Program süresince, bireylerin merak uyandırma ve planlama, araştırma ve keşfetme, çözümlenme ve derinleştirme, paylaşma ve yaşantıya uygulama etkinliklerini gerçekleştirmeleri sağlanarak bireyin öğrenmeye etkin katılımı desteklenmelidir.

10. Programın uygulanmasında eğitimciler, bireylerin yeterliliklerinin değişmesi ve gelişmesine katkıda bulunacak bir rehber niteliğinde olmalıdır.
11. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde katılımcı düzeyine, eğitim ortamına ve çevre etkenlerine göre bireyi aktif kılan öğrenme-öğretme yöntem, teknik ve stratejileri kullanılmalıdır. Seçilen tekniklerin bireysel ve kültürel farklılıklara sahip bireylere hitap edebilecek yeterlilikte olmasına dikkat edilmelidir. Konuların bireylere anlatımında içeriğe ve öğrenmeye uygun öğretim yöntem ve stratejileri kullanılmalıdır.
12. Dede Korkut Okumaları Kurs Programı'nın amaçları ve içeriği yoluyla kursa katılan bireylere aşağıdaki tabloda belirtilen değerlerin kazandırılması hedeflenmiştir:

Değerler
Bilgi
Adalet
Kanaat
Saygı
Cömertlik
Sevgi ve Merhamet

13. Program süresince ara ara katılımcılardan derse ilişkin yorumlarını yazmaları istenmeli ve katılımcılar, yazdıklarına ilişkin dönütlerle desteklenmelidir.

PROGRAMIN KREDİSİ

Genel kurs programlarında kredilendirme yapılmamaktadır.

PROGRAM SÜRESİ VE İÇERİĞİ

Kurs programının süresi; günde en fazla 8 ders saati uygulanacak şekilde toplam **54** saattir.

KONULAR	SÜRE (Ders Saati)
Dede Korkut ve hikâyeleri Hakkında Genel Bilgiler	7
Dede Korkut Hikâyelerinin Türk-İslam Kültüründeki Yeri ve Önemi	6
Dede Korkut Hikâyeleri'nin 1-3. Hikâyesi	6
Dede Korkut Hikâyeleri'nin 4-6. Hikâyesi	6
Dede Korkut Hikâyelerinin 7-9. Hikâyesi	6
Dede Korkut Hikâyeleri'nin 10-12. Hikâyesi	6
Dede Korkut Hikâyeleri'nin 13-15. Hikâyesi	9
Dede Korkut'un Ekleri	4
Genel Değerlendirme	4
TOPLAM	54

İÇERİK

1. DEDE KORKUT VE HİKÂYELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

- 1.1. Dede Korkut'un kelime anlamı ve uzanımları
- 1.2. Dede Korkut'un kaleme alındığı ortamın siyasi, kültürel, sosyal, felsefi ve ekonomik yönleri
- 1.3. Dede Korkut'un dili
- 1.4. Dede Korkut'un hayatı

2. DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NİN TÜRK-İSLAM KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

- 2.1. Türk-İslam Edebiyatının genel çerçevesi
- 2.2. Hikâyeler ve Dede Korkut Hikâyeleri'nin ilişkisi
- 2.3. Hikâye eserleri arasında Dede Korkut Hikâyeleri'nin yeri
- 2.4. Dede Korkut Hikâyeleri'nin edebî yönden tahlili
- 2.5. Dede Korkut Hikâyeleri'nin ahlak felsefesi açısından tahlili
- 2.6. Dede Korkut Hikâyeleri'nin halk kültürü açısından tahlili

3. DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NİN 1-3. HİKÂYESİ

- 3.1. Bir Türk İslam edebiyatı ürünü olarak Dede Korkut
- 3.2. Dede Korkut'un Dirse han Oğlu Boğaç Han Hikâyesi
- 3.3. Dede Korkut'un Sulur Kazan'ını yağmalandığı Hikâyesi
- 3.4. Dede Korkut'un Kam Büre'nin oğlu Bamsı Beyrek Hikâyesi
- 3.5. Hikâyeye giriş bahsi
- 3.6. Hikâyenin kahramanlarının bahsi
- 3.7. Dede Korkut'un söyleyişleri bahsi
- 3.8. Yiğitlik, ailenin, kadının ve soyun önemi
- 3.9. Hikâyede geçen atasözleri ve deyimlerin değerlendirilmesi

4. DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NİN 4-6. HİKÂYESİ

- 4.1. Dede Korkut'un Kazan Beyoğlu Uruz Bey'in Tutsak Olduğu Hikâyesi
- 4.2. Dede Korkut'un Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Hikâyesi
- 4.3. Dede Korkut'un Koca Oğlu Kan Turalı Hikâyesi
- 4.4. Hikâyede anlatılan kahramanların eserdeki yeri ve önemi
- 4.5. Dede korkut ile kahramanların ilişkisi ve karşılıklı konuşmalarda geçen kavramların felsefi, edebî ve kültürel olarak tahlili
- 4.6. Yiğitliğin, doğruluğun, adaletin, sadakatin, önemi

5. DEDE KORKUT HİKÂYELERİNİN 7-9. HİKÂYESİ

- 5.1. Kazılık Koca oğlu Yiğenek Hikâyesi
- 5.2. Dede Korkut'un Basat'ın Tepegöz'ü öldürdüğü Hikâyesi
- 5.3. Dede Korkut'un Beğil oğlu Emren Hikâyesi

- 5.4. Hikâyede anlatılan kahramanların eserdeki yeri ve önemi
- 5.5. Dede Korkut ve hikâye kahramanlarının karşılıklı ilişkisi ve bu konuşmalarda geçen kavramların felsefi, edebî ve kültürel yönlerden tahlili
- 5.6. İyilik, hayâ, saygı ve doğruluğun değeri
- 5.7. İftira, yalan ve cimrilikten uzak durmanın önemi
- 5.8. Aklın ve anlayışın ferdî ve içtimai yönlerden önemi ve değeri
- 5.9. Türk boylarında insani ilişkiler ve hasletleri
- 6. DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NİN 10-12. HİKÂYESİ**
  - 6.1. Dede Korkut'un Uşun Koca Oğlu Seyrek Hikâyesi
  - 6.2. Dede Korkut'un Salur kazan'ın tutsak Olup Oğlu Uruz'un Çıkardığı Hikâyesi
  - 6.3. Dede Korkut'un İç Oğuz'a Dış oğuz Asi Olup Beyrek'i Öldürdüğü Hikâyesi
  - 6.4. Hikâyede anlatılan kahramanların (her hikâyede ayrı bir isim) eserdeki yeri ve önemi
  - 6.5. Kahramanların hikâyesi ve Dede Korkut'un deyişlerinde açığa çıkan kavramların felsefi, edebî, ahlaki, dini tahlili
  - 6.6. Dünya hayatının gelip geçiciliğini öğrenmenin önemi
  - 6.7. Toplum içinde kalarak ahireti kazanmanın anlamı ve değeri
  - 6.8. Doğruluk, kahramanlık ve erdemlerinin önemi
  - 6.9. Gücün doğru kullanılması önemi ve değeri
  - 6.10. Güzel sözlü ve insanlara faydalı olmanın yolları ve değeri
  - 6.11. Halk tabakalarının nitelikleri
- 7. DEDE KORKUT HİKÂYELERİ'NİN 13-15. HİKÂYESİ**
  - 7.1. Dede Korkut ve hikâye kahramanlarının karşılıklı ilişkisi ve bu konuşmalarda geçen kavramların felsefi, edebî ve kültürel yönlerden tahlili
  - 7.2. İnsan hayatı için doğruluğun, dürüstlüğün önemi
  - 7.3. Dünya yaşamında dini inancın ve törenin değeri ve önemi
  - 7.4. Yurdun kuruluş düzeninin tahlili
  - 7.5. Yönetimde adaletin yolları ve usulleri
  - 7.6. Dünya ve ahiret birlikteliğini ve dengesini sağlayabilmenin yeri ve önemi
  - 7.7. İnsanların karşısında değerini artırma yolları
  - 7.8. Öldükten sonra ismini geride hayırla yâd ettirme yolları
- 8. DEDE KORKUT HİKAYELİRİNİN EKLERİ**
  - 8.1. Dede Korkut hakkında bilgiler
  - 8.2. Yaşanan çağın bozukluğu ve bunun insanlarda oluşturduğu üzüntüler
  - 8.3. Bilginin, aklın ve anlayışın insan hayatındaki yeri ve değeri
- 9. GENEL DEĞERLENDİRME**
  - 9.1. Eser hakkında genel değerlendirme
  - 9.2. Dede Korkut'un idealize ettiği hayat anlayışı

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ ESASLAR

Kursun amaçlarına ulaşıp ulaşılmadığını ölçmek için, bireyin süreç içerisinde yaptığı tüm öğrenim faaliyetleri değerlendirilmeli ancak bu çalışmalarla ilgili not değerlendirmesi yapılmamalıdır.

PROGRAMIN UYGULANMASINDA KULLANILACAK ÖĞRETİM ARAÇ-GEREÇLERİ

Programın uygulama sürecinde;

1. Ders kitabı olarak, Millî Eğitim Bakanlığının yayımladığı veya tavsiye ettiği materyaller kullanılmalıdır.
2. Kaynak ders kitapları, bireysel öğrenme materyalleri, kaynak ders kitaplarının bulunmaması durumunda öğretmen/eğitimci tarafından hazırlanan ders notları kullanılmalıdır.
3. Yararlanılacak araç ve gereçler:
  - Yerli yabancı basılı eserler,
  - Makale ve dergiler
  - Bilgisayar
  - Projeksiyon
  - İnternet
  - Etkileşimli tahta
  - Yazı tahtası
  - Kalem
  - Silgi
  - Televizyon,
  - VCD, DVD,
  - Sunu,
  - Film vb. görsel ve işitsel araçlar.

BELGELENDİRME

Kursu başarı ile tamamlayanlara kursa katılım belgesi düzenlenir.

